

111 Da Mun amsa musu, ta zuwa da abin da suka ba da shawarar a zo da shi, Muka saukar musu da Mala'iku, suka gan su, kuma matattu suka yi musu magana, suka ba su labarin gaskiyarka cikin abin da ka zo da shi, Muka tara musu dukkan abin da suka ba da shawarar suna so, suka fuskance su ga-da-ga, ba za su yi imani da abin da ka zo da shi ba, sai wanda Allah ya ga damar shiriya daga cikinsu. Sai dai mafi yawancinsu suna jahilci hakan, basa komawa zuwa ga Allah, don ya datar da su zuwa ga shiriya.

112 Kamar yadda muka jarrabeka da qiyayyar waxannan mushirikai gareka, haka muka jarrabi kowane Annabi a gabaninka, Muka sanyawa kowane xaya daga cikinsu maqiya daga shaixanun mutane, da maqiya daga shaixanun aljannu, sashensu yana yi wa sashe waswasi, suna qawata musu varna don su yaudare su. Da Allah ya ga damar ka da su aikata haka, da baza su aikata ba, sai dai ya ga damar hakan, don jarrabawa, don haka ka qyale su da abin da suke qirqira na kafirci da varna, kada ka damu da su.

113 Kuma don zukatan waxanda sashensu yake wa sashe waswasi su karkata, da zukatan waxanda ba su yi imani da lahira ba, don su karvi abin da kawunansu suka yarda da shi, kuma don su aikata abin da suke aikatawa na savo.

114 Ka ce da waxannan mushirikai – ya kai wannan Manzo –: “Waxanda suke bauta wa Allah tare da wani, shin zai yi wu a hankali in yarda da wanin Allah ya zama mai hukunci, tsakanina da ku?” Allah shi ne wanda ya saukar muku da

Alqur’ani, yana mai bayani, wanda ya haxo dukkan komai. Yahudawan da muka ba su Attaura da Nasaran da muka ba su Injila, sun san Alqur’ani saukar maka da shi aka yi, kuma ya qunshi gaskiya, saboda dalilin hakan da suka samu a littafansu, don haka kada ka kasance cikin masu yin shakka a kan abin da aka yi maka wahayi.

115 Alqur’ani ya kai matuqa wajen gaskiya a cikin maganganu da labaruka, ba canji ga kalmominsa, shi Allah mai ji ne ga maganganun bayinsa, Masani ne a kansu, babu abin da yake vuya daga gare shi, kuma zai saka wa duk wanda yake qoqarin canza kalmominsa.

116 Ya kai wannan Manzo da za a qaddara ka yi biyayya ga mafi yawan waxanda suke bayan qasa daga cikin mutane, da sun vatar da kai daga addinin Allah, Sunnar Allah ta gudana, gaskiya tana tare da ‘yan kaxan. Mafi yawancin mutane ba sa bin komai sai zato, wanda ba shi da dalili, ta inda suke zaton abubuwan bautarsu za su kusantar da su zuwa ga Allah, alhali qarya suke a cikin hakan.

117 Ya kai wannan Manzo, Ubangijinka shi ne ya fi sanin wanda ya vace daga hanyarsa daga cikin mutane, kuma Shi ne mafi sanin waxanda suka shiriya zuwa ga hanyarsa, babu abin da yake vuya a gare shi, daga cikin hakan.

118 Ya ku mutane, ku ci daga abin da aka ambaci sunan Allah a kansa a yayin yanka, in har kun yi imani na gaskiya da hujjojinsa bayyanannu.

✦ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Babbar manufa ga bawa ita ce bin gaskiya, kuma yana nemanta ne ta hanyoyin da Allah ya bayyanasu, yana aiki don hakan, yana kuma fatan taimakon Ubangijinsa a cikin binsa, baya dogara a kan kansa, da dabararsa da qarfinsa. 2 - Yana daga cikin adalcin Alqur’ani ga ‘yan kaxan xin mumina, danganta jahilci da vata zuwa ga mafi yawan mutane. 3 - Yana daga sunnar Allah Maxaukakin Sarki bayyana maqiya daga cikin mutane da aljannu ga Annabawa da mabiyansu, saboda a gane gaskiya da kishiyarta. 4 - Alqur’ani mai gaskiya ne cikin labarukansa, mai adalci ne cikin hukunce-hukuncensa, ba a samun abin da ya savawa abin da ake ciki a cikin labaransa, ko hukunce-hukuncensa, a samu abin da ya savawa gaskiya.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ ١٤٢ الْجُزْءُ الثَّامِنُ

الجزء ٨
الجزء ١٥

* وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّا أَكْثَرُهُمْ يُجَاهِلُونَ ﴿١٣١﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطِينِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۗ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ ۗ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٢﴾ وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرَوْهُ وَليَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١٣٣﴾ أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٣٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۗ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٥﴾ وَإِنْ تَطَّعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۖ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١٣٦﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٣٧﴾ فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ ۖ إِنَّكُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٨﴾

Suratul An'am 142 Juzu'ii 8

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَيْتِمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَيْتِمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ يَذُكُرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِيُوحِيَ إِلَىٰ آوَالِيهِمْ لِيُجِدَ لَكُمْ لُوكُمُ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ أَوْ مَن كَانَ مِيثًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مَّجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ وَسَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

119 Mene ne yake hana ku, ya ku mumina ku ci daga abin da aka ambaci sunan Allah a kansa, alhali Allah ya bayyana muku abin da ya haramta muku, da abin da ya wajaba a kanku ku bar shi, sai dai in larura ta kai ku zuwa gare shi, domin larura tana halatta abubuwan da aka hana. Haqika da yawa daga cikin mushirikai suna nisantar da mabiyansu daga gaskiya, saboda munanan ra'ayoyinsu da jahilci, ta inda suka halatta abin da Allah ya haramta musu na mushe da waninsa, kuma suna haramta musu abin da Allah ya halatta musu, na Bahiira, da Wasiila da Hamii da sauransu. Haqika Ubangijinka – ya kai wannan Manzo – shi ne mafi sanin waxanda suke qetare iyakokin Allah, kuma zai saka musu a kan qetare iyakar da suke yi.

120 Ya ku mutane ku bar aikata savo a fili ko a voye, haqika waxanda suke aikata savo a voye ko a fili Allah zai saka musu da abin da suke aikatawa.

121 Ya ku Musulmai kada ku ci abin da ba a ambaci sunan Allah a kansa ba, koda an ambaci sunan waninsa, ko ba a ambata ba, ci daga irin wannan mushen fita ne daga xa'ar Allah zuwa savonsa. Haqika Shaixanu suna yi wa waliyyansu wasi-wasi, ta hanyar jefa musu shubuha, don su yi jayayya da ku a kan cin mushe. Idan kuka yi musu biyayya – ya ku musulmi – a cikin abin da suke jefawa na shubuha, don halatta mushe, to ku da su kun zama xaya a cikin tarayya da Allah (Wato Shirka).

122 Shin wanda yake matacce kafin Allah ya shiryar da shi – saboda jahilci da savo -, muka raya shi da imani da xa'a, zai yi daidai da wanda yake cikin duhu da savon da ba zai iya fita daga cikinsa ba, hanyoyi sun cakuxe masa, sun masa duhu? Kamar yadda aka kyautatawa waxannan mushirikai abin da suke kai na shirka da cin mushe da jayayya a kan varna, haka a ka qawata wa kafirai abin da suke aikata wa na savo, don a saka musu a kansa ranar alqiyama da azaba mai raxaxi.

123 Misalin abin da ya faru daga manya-manyan mushirikan Makkah na kange mutane daga tafarkin Allah, haka muka sanya shugabanni da manya a kowace al'umma suna aiki da dabara da makirci a wajen kira zuwa ga tafarkin Shaixan, da yaqar manzanni da mabiyansu. Haqiqanin gaskiya makircinsu yana komawa zuwa gare su, amma ba sa jin hakan, saboda jahilcinsu da bin son zuciyarsa.

124 Idan aya daga cikin ayoyin Allah, waxanda yake saukar da su ga Annabinsa ta zowa manyan kafiran Makkah, sai su ce: “Ba zamu yi imani ba, har sai Allah ya bamu irin abin da aka ba wa Annabawa na annabci da manzanci. Sai Allah ya mayar musu da cewa, shi ne ya fi sanin wanda yafi dacewa da manzanci da iya xaugar xawainiyarta, sai ya ke vase shi da annabci da manzanci. Waxannan masu shishigin, qasqanci da wulaqanci zai same su, saboda girman kai ga gaskiya. Haka ma azaba mai tsanani za ta same su, saboda makircinsu.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Asali dukkan abubuwa na ci da waninsu halal ne, idan shari'a ba ta zo da haramcin abu, to zai tsaya a kan halaccinsa.

2 - Duk wanda ya yi magana a addini da abin da bai sani ba, ko ya kira mutane zuwa ga abin da bai sani ba, gaskiya ne ko varna ne, To shi mai qetare iyaka ne, mai zaluntar kansa ne da mutane, haka ma duk wanda ya yi fatawa, alhali bai cancanta ba, shi ma ya zalunci kansa.

3 - Amfanin mumini bai taqaita a kansa ba, yana tsallakawa zuwa ga waninsa daga cikin mutane.

125 Duk wanda Allah yake nufin ya datar da shi zuwa ga shiriya sai ya faxaxa qirjinsa don karvar musulunci. Haka nan duk wanda Allah ya yi nufin ya tavar da shi, ya qi datar da shi zuwa ga shiriya, sai ya quntata qirjinsa, ya qi karvar gaskiya, ta yadda gaskiya ba za ta shiga zuciyarsa ba, kamar yadda ba zai iya hawa sama ba, yake gazawa. Kamar yadda Allah ya bayyana vatattu suna cikin hali da qunci mai tsanani, haka yake sa azaba ga waxanda ba su yi imani da shi ba.

126 Wannan addinin da muka shar'anta shi gare ka – ya kai wannan Manzo – shi ne tafarki madaidaici, wanda babu karkata a cikinsa, Mun bayyana ayoyi ga wanda yake kiyayewa da fahimta, sai ya kiyaye ayoyin Allah.

127 Suna da gidan da suke kuvuta daga dukkan wani abin qi a cikinsa, Shi ne Aljannah. Allah kuma mai taimakonsu ne, mai qarfafa su, sakamakon abin da suka kasance suna aikatawa na ayyuka nagartattu.

128 Ya kai wannan Manzo ka tuna ranar da Allah zai tara mutane da aljannu, sannan ya ce da su: “Ya ku taron aljannu, kun yawaita vatar da mutane da kare su daga hanyar Allah”. Sai mabiyansu daga cikin mutane su amsa wa Ubangijinsu, su ce,: “Ya Ubangijinmu, kowa daga cikinmu ya ji daxi da xan uwansa, aljani ya ji daxi da biyayyar da mutum ya yi masa, shi kuma mutum ya ji daxi da samun biyan sha'awarsa, har muka kai ajal in da aka sanya mana, to wannan ita ce ranar alqiyama”. Sai Allah ya ce,: “Wuta ce matabbatarku, kuna masu dauwama a cikinta, sai dai abin da Allah ya ga dama, na adadin lokacin da yake tsakanin tashinsu daga qaburburansu zuwa makomarsu Jahannama. Wannan shi ne lokacin da Allah ya togace daga dauwammarsu a wuta. Haqika Ubangijinka – ya kai wannan Manzo – mai hikima ne a cikin qaddarawarsa da tsarinsa, Masani ne ga bayinsa, Masani ne ga wanda ya cancanta a yi masa azaba daga cikinsa.

129 Kamar yadda muka xora shaixanun aljannu, Muka ba su dama a kan wasu mutane don su vatar da su, haka muke jivinta wa kowane azzalumi wanda yake zuga shi, yake kwaxaitar da shi a kan sharri, ya hana shi alheri, ya sa ya guje shi, sakamakon abin da suka kasance suna aikatawa na savo.

130 Ranar alqiyama zamu ce: “Ya ku taron mutane da aljannu, shin Manzanni daga jinsinku – wato mutane - ba su zo muku ba, suna karanta muku abin da Allah ya saukar musu, suna tsoratar daku haxuwa da wannan rana, ranar alqiyama?” Sai suka ce, “Haka ne, mun tabbatar da haka da kanmu, Manzanninka sun isar mana da saqo, mun tabbatar da gamuwa da wannan rana, sai dai mun qaryata Manzanninka, mun qaryata haxuwa da wannan rana”. Rayuwar duniya da abin da yake cikinta na ado da kwalliya da ni'ima mai gushewa suka ruxe su, sun tabbatar da kansu cewa su a duniya kafirai ne da Allah da Manzanninsa, wannan tabbatarwar ko imanin ba zai amfane su ba, saboda wucewar lokacinsa.

130 Ranar alqiyama zamu ce: “Ya ku taron mutane da aljannu, shin Manzanni daga jinsinku – wato mutane - ba su zo muku ba, suna karanta muku abin da Allah ya saukar musu, suna tsoratar daku haxuwa da wannan rana, ranar alqiyama?” Sai suka ce, “Haka ne, mun tabbatar da haka da kanmu, Manzanninka sun isar mana da saqo, mun tabbatar da gamuwa da wannan rana, sai dai mun qaryata Manzanninka, mun qaryata haxuwa da wannan rana”. Rayuwar duniya da abin da yake cikinta na ado da kwalliya da ni'ima mai gushewa suka ruxe su, sun tabbatar da kansu cewa su a duniya kafirai ne da Allah da Manzanninsa, wannan tabbatarwar ko imanin ba zai amfane su ba, saboda wucewar lokacinsa.

❖ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Sunnar Allah a cikin vata da shiriya dukkansu daga Allah suke, wato shi ya halicce su, ya samar da su, suna cikin ayyukan bayi, shi yake aikata su da kansa, bayan Allah ya ga dama.

2 - Jivintar Allah ga bayinsa gwargwadon ayyukansu ne na qwarai, duk lokacin da ayyukansu na qwarai suka qarar, sai jivintarsa garesu ta qarar, idan ta ragu, sai ta ragu.

3 - Yana daga cikin sunnar Allah ya xora wa kowane azzalumi azzalumi irinsa, wanda zai riqa tura shi ga sharri, yana kwaxaitar da shi, yana nisantar da shi daga sharri, yana hana shi.

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ وَيَشْرِحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ وَيَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾ وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَمَعَشِرِ الْجِنِّ قَدْ أَنتَكَّرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمَعَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذَلِكَ نُفِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَمَعَشِرِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
 غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾ وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا أَمْثَلٌ لَكَ
 بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ
 إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَنْ
 يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾
 إِنْ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ قُلْ يَتَقَوْمِ
 أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
 مَنْ تَكُونُ لَهُ وَعَقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾
 وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا
 فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرِعْمِهِمْ وَهَذَا لِلشُّرَكَائِنَا فَمَا كَانَ
 لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ
 يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾ وَكَذَلِكَ
 زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ
 شُرَكَاءَهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلَا يَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

﴿131﴾ Wannan uzuri ne, aka aiko da Manzanni zuwa ga mutane da aljannu don kada a azabta wani a kan laifin da ya aikata, alhali ba a aiko masa Manzo ba, kira bai je masa ba, ba wata al'umma da muka azabtata sai bayan an aika mata Manzanni.

﴿132﴾ Kowa yana da daraja daga cikinsu, gwargwadon ayyukansu, sharri mai yawa ba zai yi daidai da xan kaxan ba, wanda yake bi, ba zai daidai da wanda ake bi ba, kamar yadda ladan waxanda suke aikata kyakkyawa, ba zai yi daida ba. Ubangijinka ba rafkananne ba ne dangane da abin da suke aikata wa, yana ganinsa, babu abin da zai vuya gare shi, kuma zai saka musu a kan ayyukansu.

﴿133﴾ Ubangijinka – ya kai wannan Manzo – Shi ne mawadaci daga barin bayinsa, baya buqatarsu, baya buqatar ibadarsu, kafircinsu ba zai cutar da shi ba, kuma duk da wadatarsa ga barinsu, Shi ma'abocin rahama ne gare su, idan ya ga damar halaka ku – yaku bayi masu savo – sai ya tunvuke ku da azaba daga wajensa, ya samar da waxanda za su yi imani da shi, su yi masa xa'a bayan halaka ku, kamar yadda ya sanya ku mamaya daga tsatson wasu mutane daban da suke gabaninku.

﴿134﴾ Abin da ake muku alqawari da shi – ya ku kafirai – na tashi bayan mutuwa, da hisabi da uquba mai zuwa ne, ba makawa, kuma ba zaku iya tserewa Ubangijinku da gudu ba, yana riqe da makwarkwaxarku, kuma yana azabtar da ku da azabarsa.

﴿135﴾ Ka ce – ya kai wannan Manzo –: “Ya ku mutane ku tabbata a kan tafarkin da kuke kai, da abin da kuke yi na kafirci da vata, na yanke muku uzuri, na tsayar muku da hujja da isarwa gamsasshiya, ban damu da kafircinku da vatanku ba, zan tabbata a kan abin da nake kai na gaskiya, da sannu zaku san wanda yake da nasara a duniya, da wanda zai gaje qasa, da wanda yake da gidan lahira, domin mushirikai basa rabauta duniya da lahira, qarshensu hasara, koda kuwa sun ji daxi a duniya.

﴿136﴾ Mushirikai sun qirqiri bidi'a, sun sanya wa Allah rabo daga abin da ya halitta na shuka da dabbobi, suka riya cewa wannan na Allah ne, kuma suka ware wani rabo daban, suka ce na gumakansu ne. Abin da suka kewewa allolinsu baya isa zuwa ga inda shari'ar Allah ta ce a sarrafa shi, kamar zuwa ga faqirai da miskinai. Amma abin da suka keve shi ga Allah yana isa zuwa ga gumakansu, suna sarrafa shi a cikin amfaninsu. Wannan hukunci da rabon nasu ya yi muni. ﴿137﴾ Kamar yadda Shaixan ya qawata wa mushirikai wannan ja'irin hukuncin, haka abubuwan da suke bauta wa haxe da Allah, na daga Shaixanu suka qawata wa da yawa daga cikin mushirikai kashe 'ya'yansu don tsoron talauci, kuma don su halakar da su da jefa su cikin kisan rai wanda Allah ya haramta kashewa in ba da haqqi ba, kuma don su cakuxa musu addininsu, ba zasu iya gane shari'a da abin da ba shari'ar ba. Da Allah ya ga damar kada su aikata hakan, da ba su aikata ba, sai Allah ya ga damar haka da hikimarsa mai girma, don haka ka qyale waxannan mushirikai – ya kai wannan Manzo – da qaryar da suke yi wa Allah, hakan ba zai cutar da kai ba, ka sallama lamarinsu ga Allah.

✿ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Bambancin matsayin halitta a wajen ayyukan savo da biyayya, yana wajabta samun bambancin darajarsu a wajen uquba da lada. 2 - Allah ya zargi mushirikai da siffofi bakwai, su ne: hasara, wauta, rashin ilimi, haramta abin da Allah ya arzurta su da shi, qirqirar qarya ga Allah, vata da rashin shiriya. Waxannan su ne abubuwa bakwai, kowanne xaya daga cikinsu dalili ne cikakke na zarginsu. 3 - Bin Shaixan yana jawo karkacewa daga abin da Allah ya halicci mutane a kai na kaxaita Allah, har ya kai zuwa ga ganin mummuna a mai kyau, kamar kashe 'ya'ya da daidaita gumakansu da Allah Mai girma da buwaya.

138 Mushirikai suka ce: “Waxannan dabbobi da shuke-shuke a tsare suke, ba wanda zai ci, sai wanda suka ga dama, daga cikin masu yi wa gumaka hidima da sauransu, saboda riyawar su da qirensu”. Waxannan dabbobi an haramta bayansu, ba za a hau su ba, ba za a xora musu kaya ba, su ne Bahiira, da Sa’iba da Hamii. Waxannan dabbobi kuwa ba a ambaton Allah yayin yanka su, ana yanka su ne da sunan gumaka. Sun yi wannan aiki ne duka suna masu qarya ga Allah, cewa daga wajensa ne, da sannu zai saka musu da azaba, saboda dalilin abin da suke qirqira masa.

139 Suka ce: abin da yake cikin waxannan dabbobi (Wato Sa’iba, da Bahira) na xan tayi, in aka haife su da rai, to halal ne ga mazanmu, haramun ne ga matanmu, idan kuwa aka haifi abin da yake cikinsu na ‘ya’yan tayi a mace ba rai, to maza da mata duk daidai suke a cikinsu, kowa zai iya ci. Allah zai saka musu da wannan magana da abin da suka cancanta. Haqiqa shi Allah mai hikima ne a cikin shari’arsa da tsarin da cikin sha’anin halittarsa, kuma Masaninsu ne.

140 Waxanda suka kashe ‘ya’yansu saboda jahilci da qarancin ilimi sun halaka, sun haramta abin Allah ya arzurta su da shi daga dabbobin gida, suna masu dangana hakan ga Allah, don qarya. Sun yi nisa daga hanya maidaiciya, kuma ba su zama shiryayyu zuwa gare shi ba.

141 Allah (S.W.T) Shi ne ya halicci shuke-shuken da suke shimfixe a bayan qasa, ba tare da zargarniya ba, da waxanda suka fito a kan zargarniya. Shi ne wanda ya halicci itacen dabino, ya halicci shuka mai kala-kalan ‘ya’yan itace, a wajen kama da xanxano. Shi ne wanda ya halicci Zaitun da Rumman, ganyensu mai kama da juna, xanxanonsu daban daban. Ku ci – yaku mutane – daga ‘ya’yan itacensa idan ya yi ‘ya’ya, ku bada zakkarsa a ranar girbinsa, kada ku qetare iyakokin shari’a a wajen ci da ciyarwa. Allah baya son masu qetare iyakokinsa, a cikinsu ko a waninsu. Wanda ya halicci dukkan wannan, shi ne wanda ya halatta shi ga bayinsa, don haka mushirikai ba su da haqqin haramta shi.

142 Shi ne wanda ya halitta muku daga cikin dabbobin gida waxanda ya dace ku xora musu kaya, kamar manya-manyan raquma, da waxanda bai dace da hakan ba, kamar qananan raquma da tumaki. Ku ci – ya ku mutane – daga waxannan abubuwa waxanda aka halatta muku, kada ku bi hanyoyin Shaixan cikin halatta abin da Allah ya haramta, ko haramta abin ya halatta, kamar yadda mushirikai suke aikatawa. Haqiqa Shaixan maqiyi ne gareku – yaku mutane – mai bayyana qiyayya ne, ta inda yake son ku savawa Allah da hakan.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Karantarwa:

- 1 - Bin son zuciya yana sa a haramta abin da Allah ya halatta, a halatta abin da ya haramta.
- 2 - Wajabcin bada zakka daga abin da aka shuka, da ‘ya’yan itace a lokacin da aka girbe su, tare da halaccin ci daga gare su, gabanin fitar da zakkar, kuma ba za a lissafa shi daga cikin zakkar ba.
- 3 - Halaccin jin daxi da daxaxan abubuwa, ba tare da varna ko qetare iyaka a wajen ci da ciyarwar ba.

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرَّتْ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ
 بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ
 أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا
 يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ
 لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُن مِثْقَلُهُ
 فَهَمٌّ فِيهِ شِرْكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصَفَهُمُ اللَّهُ وَحَكِيمٌ
 عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ
 عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
 وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾ * وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ
 مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا
 أَكْثَرُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ
 كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ وَیَوْمَ حَصَادِهِ
 وَلَا تَسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾ وَمِنَ الْأَنْعَامِ
 حَمُولَةٌ وَفَرَشَاتٌ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
 خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

ثَمِينَةَ أَرْوَجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعَزِ اثْنَيْنِ
 قُلْ ءَآذِ الْكَرِيِّ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثِيَيْنِ أَمَا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
 أَرْحَامُ الْأُنثِيَيْنِ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾
 وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَآذِ الْكَرِيِّ
 حَرَّمَ أَمِ الْأُنثِيَيْنِ أَمَا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثِيَيْنِ
 أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْنَاكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ
 أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ
 عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَا أَجِدُ
 فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ
 مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ
 فِسْقًا أَهْلًا لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ؕ فَمَنْ أَضْطَرَّ غَيْرُ بَاعٍ وَلَا عَادٍ
 فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا
 كُلَّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ
 شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ
 بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

143 Allah ya halitta muku dabbobi kala takwas, daga tumaki kala biyu, namiji da mace, daga awaki kala biyu, (namiji da mace). To ya kai wannan Manzo ka ce wa mushirikai: “Shin Allah ya haramta mazan ne guda biyu, don suna maza ne?” in sun ce, eh, to kace da su: “To don me kuke haramta matan?, ko kuwa ya haramta mata ne saboda suna mata?” Idan suka ce, eh, to ka ce da su: “Don me kuke haramta mazan?. Ko kuwa ya haramta abin da mahaifan matan ta qunsa ne, saboda suna cikin mahaifa? Idan suka ce, eh, sai ka ce musu, to don me kuke bambancewa tsakanin abin da mahaifa ta qunsa wajen haramta mazan wani lokaci, da haramta matan a wani lokaci?. Ku bani labarin abin da kuka dogara da shi – ya ku mushirikai – na ilimi ingantacce, in kun kasance masu gaskiya cikin da’awarku na wannan haramci daga Allah ne”.

144 Sauran dabbobin guda takwas, su ne: raquma maza da mata, da shanu maza da mata, ka ce wa mushirikai – ya kai wannan Manzo – “Allah ne ya haramta abin da ya haramta saboda namiji ne, ko don mace ne, ko kuma don yana cikin mahaifa? Ko kuwa – ku mushirikai – kuna nan – kamar yadda kuke riyawa – Allah ya yi muku wasiyya da haramcin abin da kuka haramta daga waxannan dabbobi?”. Ba wanda ya fi zalunci da girman laifi fiye da wanda ya qirqirawa Allah qarya, ya dangana masa haramta abin da bai haramta ba, don ya vatar da mutane daga tafarki madaidaici, ba tare da ilimin da ya dogara da shi ba. Haqiqa Allah ba ya datar da azzalumi zuwa ga shirya,

saboda qirqirar qarya ga Allah.

145 Ka ce – ya kai wannan manzo – ban samu wani abu haramtacce ba, daga cikin abin da Allah ya yi mini wahayi, sai abin da ya mutu bada yanka ba, ko jinin da yake kwarara, ko naman alade, haqiqa shi haramun ne, kuma najasa ne, ko abin da aka yanka bada sunan Allah ba, kamar wanda aka yanka don gumakansu. Wanda larura ta kai shi zuwa ga cin waxannan abubuwan da aka haramta, don tsananin yunwa, ba don neman jin daxi da cinsu ba, kuma ba mai qetare iyakar larurar ba, to babu laifi a cikin hakan. Haqiqa Ubangijinka – ya kai wannan Manzo – mai yawan gafara ne ga wanda ya matsa, idan ya ci daga waxannan abubuwan, mai jinqan sa ne.

Yayin da Allah ya ambaci abin da ya haramta wa al’umma, sai ya ambaci abin da ya haramta wa Yahudu, don ya bayyana cewa abin da mushirikai suka haramta na dabbobi ba su dogara da wani abin da ya zo daga wajen Allah ba, kawai suna bin abin da Shaixan ya yi musu shifra ne: Allah ya ce,;

146 Mun haramta wa Yahudawa abin da ‘yan ‘yatsunsa ba su buxe ba, kamar raquma da Jimina. Mun haramta musu kitsen Shanu da Tumaki, sai abin da ya maqale a bayansu, ko abin da yake cikin hanjinsu, ko abin da ya haxu da qashi, kamar xuwawu da gefe. Haqiqa mun saka musu da haramta waxannan a gare su, saboda zaluncinsu. Kuma haqiqa mu masu gaskiya ne cikin abin da muka bada labari.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

- 1 - A cikin ayoyin akwai dalilin da yake tabbatar da tattaunawa a cikin mas’alolin ilimi (Wato Munazara) da tabbatar da nazari da qiyasi.
- 2 - Wahayi da abin da ake fitarwa daga gare shi, shi ne hanyar sanin halal da haram.
- 3 - Yana cikin zalunci mutum ya afka cikin fatawa a addini, matuqar ba shi da zato mai rinjaye cewa abin da yake fatawa da shi, shi ne daidan da Allah ya yarda da shi ba.
- 4 - Yana daga cikin rahamar Allah ga bayinsa yadda ya ba su izini cin abubuwan da aka haramta yayin larura.

147 Idan sun qaryataka – ya kai wannan Manzo – ba su gasgata abin da ka zo da shi daga wajen Ubangijinka ba, to ka ce da su, kana mai kwaxaitarwa: “Ubangijinku ma’abocin rahama ne mai yalwa, daga cikin rahamarsa gare ku jinkirta muku, da rashin gaggauta muku da azaba”. Ka ce da su, kana mai tsoratarwa gare su: “Haqika azabar Allah ba a mayar da ita daga mutanen da suke aikata zunubai da laifuka”.

148 Mushirikai za su ce – suna masu kafa hujja da ganin damar Allah da ikonsa – a kan ingancin shirkarsu da Allah, su ce: “Da Allah ya ga dama, da mu da iyayenmu, ba zamu yi shirka ba. Da ya ga dama a kan kar mu haramta wa kawunanmu komai, da ba zamu haramta ba”. Da irin waxannan hujjoji masu rauni, waxanda suka kafirta suka qaryata manzanninsu, suna cewa: “Da Allah ya ga damar kada mu yi qaryata su, da ba zamu yi ba”. Sun zarce a kan wannan qaryatawar, har suka xanxani azabarmu, wadda muka saukar musu. Ka ce wa mushirikai – ya kai wannan Manzo –: “Shin kuna da wani dalili da yake nuna Allah ya yardar muku ku yi shirka da shi, ku halatta abin da ya haramta, ku haramta abin da ya halatta? Faruwar haka gareku kaxai ba dalili ba ne a kan Allah ya yarda da ku, ku baku bin komai a kan haka sai zato, zato kuwa baya wadatarwa daga gaskiya. Kuma ku ba kowa ba ne face maqaryata”.

149 Ka ce wa mushirikai – ya kai wannan Manzo –: “Idan baku da hujjoji sai waxannan raunanen hujjoji, to haqika Allah yana da hujjoji yankakku,

waxanda suke yanke uzurinku da kuke gabatarwa, suke lalata shubuhohinku da kuke rataya da su”. Da Allah ya ga damar ya datar da ku gaba xaya zuwa ga shiriya – yaku mushirikai – da ya datar da ku zuwa gareta.

150 Ya wannan Manzo ka cewa waxannan mushirikan da suke haramta abin da Allah ya halatta, suke da’awar Allah ne ya haramta shi: “Ku kawo shaidunku waxanda za su shaida Allah ya haramta waxannan abubuwan da kuka haramta su”. Idan suka bada shaida ba da ilimi ba, cewa Allah ya haramta, to kada ka gasgata su – ya kai wannan Manzo – a cikin wannan shaidar ta su, saboda shaidar qarya ce, kada ka bi son zuciyyar waxanda suke hukunta son zuciyyarsu, domin sun qaryata da ayoyinmu, yayin da suka haramta abin da Allah ya halatta musu, kada ka bi waxanda ba su yin imani da lahira ba, kuma suna haxa Ubangijinsu da wani, su daidaita su, ta yaya za a bi wanda wannan shi ne tafarkinsa tare da Ubangijinsa?.

151 Ka cewa mutane – ya kai wannan Manzo –: “Ku zo in karanta muku abin da Allah ya haramta muku, ya haramta muku ku haxa shi da wani daga cikin halittarsa a wajen bauta (Wato Shirka), ya haramta muku savawa iyayenku, don haka ya wajaba a kanku ku kyautata musu, ya haramta muku kashe ‘ya’yanku saboda talauci, kamar yadda ma’abota jahiliyya suke aikatawa, Mu ne muke arzurta, muke arzurta. Ya haramta muku ku kusanci alfasha, wadda aka bayyana da wadda aka voye, (Ya haramta muku) ku kashe rai wadda Allah ya haramta kasheta, sai da haqqi, kamar zina bayan aure, da ridda bayan musulunci. Waxannan abubuwan da aka ambata, Allah ya yi muku wasiyya da su ne, ko kwa hankalta dangane da Allah da umarninsa da haninsa.

Kaxan Daga Abubuwan Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa: 1 - Kiyaye aikata laifukan da suke kaiwa zuwa ga fushin Allah, saboda fushinsa ba a mayar da shi daga mutane masu laifi idan ya yi nufin hakan. **2** - Kafa hujja da qaddara, wato abin da Allah ya hukunta, bayan Allah ya bai wa kowace halitta iko da damar da za ta iya aikata abin da aka xora musu, don haka kafa hujja da hakan zalunci ne tsantsa da taurin kai.

3 - Ayoyin sun nuna cewa gwargwadon hankalin bawa, gwargwadon yadda zai yi abin da Allah ya umarce shi da shi. **4** - Hana kusantar alfasha yafi kai matuqa wajen hana aikata ta, saboda hana kusanta ya haxa da hana yin abubuwan da suke jawo ta, da hanyoyin da suke kai wa zuwa gareta.

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هُمْ شُهَدَاءُكُمْ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا إِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ مَحْنُ نَزْرُفِكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تُقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطْنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكَُمْ وَصَّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
 وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نَكْفِيفُ نَفْسًا إِلَّا
 وَسَعَهَا ۖ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا ۗ وَلَوْ كَانَتْ ذَاقِرْبِي ۖ وَبِعَهْدِ
 اللَّهِ أَوْفُوا ۗ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾
 وَأَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
 فَتَفْرَقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۗ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي
 أَحْسَنَ وَتَقْصِيلاً لِّكُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّعَالَمٍ يُبْقَاءُ
 رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ
 وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾ أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ
 عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ
 ﴿١٥٦﴾ أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ
 مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيْنَهُ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً
 فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَبَ بَيَّاتٍ اللَّهُ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجَرِي الَّذِينَ
 يَصْدِفُونَ عَن آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

152 Ya haramta ku tava dukiyar maraya – Shi ne wanda ya rasa babansa kafin balaga – sai da abin da yake akwai amfani da qaruwar dukiya a cikinsa, har sai ya balaga, an ga shiriya a tare da shi. Haka nan Allah ya haramta muku tauye ma'auni da kilo. Ya wajaba a kanku, ku yi Adalci, wajen karwa da bayarwa a cikin ciniki. Ba ma xorawa wata rai sai abin da zata iya, abin da ba zai yiwu a kuvuta daga gare shi ba, na qari ko ragi a ma'auni, ba laifi a kansa. Ya haramta muku ku faksi abin da ba daidai ba a cikin labari, ko shaida, kada ku kula da aboki ko maqiyi. Ya haramta muku warware alqawarin Allah, idan kuka yi wa Allah alqawari, ko kuka yi alqawari don Allah, ya wajaba a kanku ku cika hakan. Waxannan abubuwan da suka gabata Allah ya umarce ku da su, umarni mai qarfi, don fatan ko kwa tuna qarshen lamarinku.

153 Ya haramta muku ku bi hanyoyin vata da mashigarsa, ya wajaba a kanku bin hanyar Allah miqaqqa, wadda babu karkata a cikinta. Hanyoyin vata suna kai ku zuwa ga rarrabuwa da nisantar hanyar gaskiya. Wannan bin hanyar Allah miqaqqa, ita ce abin da Allah ya yi muku wasiyya da shi, don fatan ko kwa ji tsoronsa, ta hanyar kamanta abin da ya umarta, da nisantar abin da ya hana.

154 Sannan bayan bada labarin abin da aka ambata, muna ba da labarin mun ba wa Annabi Musa Attaura, don cika ni'ima, kuma sakamako a kan kyautata aikinsa, da bayyana dukkan komai, da yake buqatarsa a addini, da kuma nuni a kan

gaskiya da rahama, don fatan ko za su yi imani da Ubangijinsu ranar alqiyama, sai su shirya da yin aiki na qwarai.

155 Wannan Qur'ani littafi ne da muka saukar da shi mai albarka, saboda abin da ya qunsa na amfanin duniya da lahira, ku bi abin da aka saukar a cikinsa, ku kiyayi sava masa, don fatan samun rahama.

156 Don kada ku ce – ya ku mushirikan larabawa – “Kaxai Allah ya saukar da Attaura da Injila a kan Yahudu da Nasara a gabaninmu, bai saukar mana da littafi ba, Mu bamu san karatun littafinsu ba, saboda yarensu littattafan suke, ba da yarenmu ba.

157 Kuma don kada ku ce,: “Da Allah ya saukar mana da littafi kamar yadda ya saukar da shi ga Yahudu da Nasara da mun kasance mun fi su shiriya. Haqiqa littafi ya zo muku, Allah ya saukar da shi ga Annabinku Muhammad (S.A.W) da yarenku, wannan hujja ce bayyananniya da shiriya zuwa ga gaskiya, da rahama ga al'umma, kada ku bada uzuri, da uzurai raunana, ku dogara da raunanan dalilai. Ba wanda ya fi girman zalunci fiye da wanda ya qaryata ayoyin Allah, ya juya daga gare su. Zamu yi wa waxanda suke juyawa daga ayoyinmu azaba mai tsanani, ta shigar da su wutar Jahannama, sakamako a kan juyawarsu da bijirewarsu daga gare su.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

- 1 - Baya halatta a yi tasarrufi da dukiyar maraya, sai a cikin abin da yake amfaninsa ne, ba za a bashi dukiyarsa ba, sai bayan balagarsa da shiriyarsa.
- 2 - Hanyoyin vata suna da yawa, hanyar Allah kuwa mai kaiwa zuwa ga tsira daga azaba guda xaya ce.
- 3 - Bin wannan littafi, ilimi da aiki da shi yana daga cikin mafi girman sababin samun rahamar Allah.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
 آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا
 لَمْ تَكُنْ ءَامِنْتَ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ أَنْتَظِرُونَ
 إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَأَسْت
 مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ
 ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
 فَلَا يُجْزَى إِلَّا أَمْلَاحُهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّي
 إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِثْلَ دِينِ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ
 ﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ بَعْثِي رَّبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ
 نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
 مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 خَلْقَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوكُمْ فِي
 مَاءِ آتِكُمْ إِنْ رَبُّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

158 Waxannan masu qaryatawa ba komai suke jira ba, face Mala'ikan mutuwa da mataimakansa su zo don karve rayukansu a duniya, ko kuma Ubangijinka ya zo – ya kai wannan manzo - ranar rabewa a lahira, don yanke hukunci a tsakaninsu, ko kuma wani sashe daga ayoyin Ubangijinka da suke nuna alqiyama su zo. Ranar da wani sashe daga ayoyin Ubangijinka suka zo, kamar vullowar rana daga mafaxarta, to imanin kafiri ba zai amfane shi ba, haka ma aikin muminin da bai aikata alheri ba, ba zai amfane shi ba. Ka ce wa waxannan mushirikai masu qaryatawa - ya kai wannan manzo -: Ku jira xayan waxannan abubuwa, Muma masu jira ne.

159 Waxanda suka sanya addininsu abin rarrabawa daga cikin Yahudu da Nasara, ta inda suka riqi wani sashe, suka bar wani sashe, kuma suka kasance qungiya qungiya, mabambanta, baka cikinsu da komai – ya kai wannan Manzo -, ka barranta daga abin da suke kai na vata. Babu abin da yake kanka sai gargaxinsu, lamarinsu yana ga Allah, sannan Shi Allah ranar alqiyama zai ba su labarin abin da suka kasance suna aikatawa a duniya, ya kuma saka musu a kansa.

160 Duk wanda ya zo daga cikin mumina ranar alqiyama da kyakkyawa, Allah zai ninka masa ita gida goma. Wanda ya zo da mummuna to ba za a yi masa uquba ba, sai da kamarta a wajen rashin nauyi da girma, ba wadda ta fi ta ba. Kuma su ranar alqiyama ba za a zalunce su da tauye ladan kyawawan ayyukansu ba, ko qara musu munana ba.

161 Ka ce wa waxannan mushirikai masu qaryatawa – ya kai wannan Manzo -: “Haqiqqa Ni Ubangijina ya shiryar da ni hanya madaidaiciya, ita ce addini tsayayye da duk abin da ake so duniya da lahira, shi ne addinin Annabi Ibrahim, wanda ya karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai tava zama daga cikin masu haxa Allah da wani abu ba (Wato Mushirikai)”. 162 Ka ce – ya kai wannan Manzo -: “Haqiqqa sallata, da yankana, na Allah ne, kuma a kan sunan Allah nake yin su, ba waninsa ba. Rayuwata da mutuwata, dukkan waxannan na Allah ne Ubangijin halitta, shi kaxai, waninsa ba shi da rabo a ciki”.

163 Allah (S.W.T) ba shi da abokin tarayya. Babu wani abin bauta da cancanta wanda ba shi ba. Da wannan kaxaitar Allan (Tauhidi) tsarkakakke daga shirka, Allah ya umarce ni. Kuma ni ne farkon masu miqa wuya gare shi, daga cikin wannan al'umma.

164 Ka ce wa waxannan mushirikai – ya kai wannan Manzo -: “Yanzu wanin Allah zan nema ya zama Ubangijina, alhali Allah Shi ne Ubangijin komai? Shi ne Ubangijin abubuwan da ake bautawa, waxanda kuke bautawa koma bayansa. Wani da ba ruwansa, baya xaukar zunubin wani. Sannan zuwa ga Ubangijinku shi kaxai makomarku take, ranar alqiyama, ya baku labarin abin da kuka kasance kuna qirqirowa a duniya na daga al'amuran addini.

165 Allah Shi ne wanda ya sanyaku mamayan waxanda suka gabace ku a bayan qasa, don ku raya ta, ya xaukaka sashenku a halitta da arziqi da sauransu a kan sashe, da wasu darajoji, don ya jarrabeku cikin abin da ya baku. Haqiqqa Ubangijinka – ya kai wannan manzo – mai gaggawar uquba ne, duk kuwa abin da zai zo a kusa yake. Kuma Shi mai yawan gafara ne ga wanda ya tuba daga cikin bayinsa, mai jinqansu ne.

* **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Addini yana umarni da haxuwa da dunqulewa, yana hana rarrabuwa da sassawawa. 2 - Yana daga cिकार adalcin Allah da kyautatawarsa, yana saka mummuna da kamarta, kyakkyawa kuwa da ninkinta goma, wannan shi ne mafi qarancin ninkawar da ake yi. 3 - Addinin gaskiya, tsayayye yana son bawa ya bayar da dukkan ayyukansa da komai nasa ga Allah Mai girma da buwaya, gare shi Allah shi kaxai bawa yake fuskanta a sallarsa da ibadarsa da aikin hajjinsa, da yankansa, da dukkan ayyukan neman kusanci, da ayyukan rayuwarsa, da abin da zai yi wasiyya da shi bayan mutuwarsa.

سورة الأعراف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المص ﴿١﴾ كَتَبْنَا إِلَيْكَ فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ
لِتُنذِرَ بِهِ. وَذَكَرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم
مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ
﴿٣﴾ وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيِّنًا أَوْ هُمْ
قَائِلُونَ ﴿٤﴾ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا
إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾ فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْئَلَنَّ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾ فَلَنَقْصُرَنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٧﴾
وَالْوِزْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظَاهِمُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ
فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُم فِيهَا مَعِيشَةً قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ
﴿١٠﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ
اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّن السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

Suratul A'araf 151 Juzu'i 8

Daga Manufofin Surar:

Bayanin gwagwarmaya tsakanin imani da kafirci da bayanin yadda qarshen lamarin yake kasancewa, ta hanyar kawo labaran Annabawa da mutanensu.

Tafsir:

﴿١﴾ (Alif, Lamm, Mim, Saad) bayanin irin waxannan haruffa ya gabata a farkon suratul Baqara.

﴿٢﴾ Alqur'ani mai girma littafi ne da Allah ya saukar maka – ya kai wannan Manzo – don haka kada ka samu qunci da shakka a kansa. Allah ya saukar maka da shi ne, don ka tsoratar da mutane, ka tsayar musu da hujja da shi, sannan kuma tunatarwa ne ga mumina, don su ne kaxai suke amfanuwa da wa'azi da tunatarwa.

﴿٣﴾ Ya ku mutane ku bi littafin da aka saukar muku daga Ubangijinku, ku bi sunnar Annabinku, kada ku bi son zuciyar waxanda kuke ganin waliyyai ne, daga cikin Shaixanu, ko munanan malamai, ku riqa qaunarsu, ku bar abin da aka saukar muku, saboda abin da zukatanku suka raya muku. Haqiqa mutane kaxan ne daga cikinku suke wa'azantu wa, don da kuna wa'azantuwa da baku zavi wani abu a kan gaskiya ba, da kun bi abin da Manzonku ya zo muku da shi, kun yi aiki da shi, kun bar abin da ba shi ba.

﴿٤﴾ Alqaryun da muka halakar da su da azabarmu yayin da suka zarce a kan kafirci da vata suna da yawa, azabarmu mai

tsanani ta sauka a kansu a lokacin da suka gafala cikin dare da rana, ba su iya kare kawunansu daga azabar ba, haka ma abubuwan da suka bautawa ba su iya kare su ba. ﴿٥﴾ Ba abin da suka yi bayan saukar azabar face sun tabbatar da zaluncinsu da kafircinsu ga Allah da kansu. ﴿٦﴾ Wallahi tabbas ranar alqiyama zamu tambayi al'ummun da muka aika musu da manzanninmu, dangane da abin da suka amsa wa manzanni da shi. Kuma Wallahi tabbas zamu tambayi Manzanni dangane da isar da abin da aka umarce su da isarwa, da abin da al'ummunsu suka amsa musu da shi.

﴿٧﴾ Kuma Wallahi tabbas zamu ba wa dukkan halitta labarin ayyukansu, waxanda suka aikata a duniya, a bisa ilimi daga gare mu, muna sane da ayyukansu gaba xaya, babu abin da yake vuya daga gare mu, kuma babu lokacin da ba ma nan. ﴿٨﴾ Auna ayyuka ranar alqiyama zai kasance a kan adalcin da babu zalunci ko karkacewa a ciki, duk wanda tafin ma'aunin kyawawan ayyukansa ya yi rinjaye a kan tafin ma'aunin munanan ayyukansa, to waxannan su ne suka rabauta da abin da ake nema, kuma suka tsira daga abin da ake tsoro.

﴿٩﴾ Wanda kuwa tafin ma'aunin munanan ayyukansa suka rinjayi tafin kyawawan ayyukansa, to waxannan su ne waxanda suka yi hasarar kawunansu, ta hanyar kai su zuwa ga halaka ranar alqiyama, saboda jayayyarsu ga ayoyin Allah. ﴿١٠﴾ Ya ku 'ya'yan Adam, mun kafa ku a bayan qasa, Mun sanya muku abubuwan rayuwa a cikinta, don haka ya wajaba ku gode wa Allah a kan haka, amma sai dai godiyarku kaxan ce.

﴿١١﴾ Ya ku mutane, mun samar da babanku Annabi Adam, sannan muka suranta shi cikin kyakkyawar sura, da kyakkyawar tsayuwa, sannan muka umarci Mala'iku da sujjada gare shi, don girmama shi, suka yi abin da a ka umarce su, suka yi sujjada, sai Iblisu shi ne ya qi ya yi sujjada, saboda girman kai da taurin kai.

Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa: 1 - Daga cikin manufar saukar da Alqur'ani akwai gargaxi ga kafirai da masu taurin kai, kuma da tunatar da mumina. 2 - Allah ya saukar da Alqur'ani ga mumina don su bi shi, su yi aiki da shi, idan suka aikata haka, tarbiyyarsu za ta cika, ni'ima ta cika a gare su, kuma su zama cikin waxanda aka shiryar da su zuwa ga kyawawan ayyuka da halaye. 3 - Ma'aunin da za auna dukkan ayyukan bayi ranar alqiyama, zai kasance a kan adalci da gaskiya, babu karkacewa ko zalunci ta kowace fuska a cikinsa. 4 - Allah ya shirya qasa don mutane su amfana da ita, ta yadda za su iya gini, da noma a kanta, da fitar da abin da yake cikinta, don amfani da shi.

12 Allah yana cewa - yana mai yi wa Iblis tsawa -: “Me ya hana ka bin umarni na, na yin sujjada ga Adam?” Sai Iblis ya amsa wa Ubangijinsa ya ce, : “Abin da ya hana ni, shi ne ni na fi shi falala, kuma haqqa ni ka halicce ni daga wuta ne, Shi kuma ka halicce shi daga tavo, wuta kuwa tafi tavo daraja”.

13 Sai Allah ya ce da shi, : “Ka sauka daga Aljannah, ba ka da damar ka yi girman kai a cikinta, saboda ita gidan masu tsarki ne, don haka bai halatta gare ka, ka kasance a cikinta ba. Haqqa Kai – ya Iblisu – kana cikin wulaqantattu qasqantattu, duk da kuwa kana ganin kanka wanda ya fi Adam daraja”.

14 Sai Iblis ya ce, : “Ya Ubangiji ka jinkirta min zuwa ranar tashi (Wato ranar alqiyama), don in vatar da wanda na samu ikon vatar wa daga cikin mutane.

15 Allah ya ce da shi, : “Ya Iblisu kai kana cikin waxanda aka jinkirta wa, waxanda na rubuta musu mutuwa ranar busar farko a qaho, lokacin da duk halitta za su mutu gaba xayansu, wanda ya halicce su, Shi kaxai zai rage”.

16 Iblisu ya ce, : “ To saboda da vatar da ni da ka yi, har na qi kamanta umarninka na yin sujjada ga Adam, don haka, zan zaune wa ‘ya’yan Adam hanya madaidaiciya, don in kawar da su, in vatar da su, kamar yadda ka vatar da ni daga yi wa babansu Adam sujjada”.

17 Sannan zan zo musu daga kowane vangare, ta hanyar sa musu shubuha, da qawata musu sha’awa. Ya Ubangiji ba za ka samu da yawa daga cikinsu suna gode maka ba, saboda abin da zan musu shiftar shi na kafirci”.

18 Sai Allah ya ce da shi, : “Kai Iblis fita daga Aljannah, kana abin zargi, korarre daga rahamar Allah, kuma tabbas zan cika Jahannama ranar alqiyama da kai, da duk wanda ya bi ka , ya yi maka biyayya, ya sava wa umarnin Ubangijinsa”.

19 Allah ya cewa Annabi Adam: “Ya Adam, ka zauna a cikin Aljannah kai da matarka Hauwa’u, ku ci duk abin da kuke so a cikinta na daxaxan abubuwa, ka da ku ci daga wannan bishiyar (Wata bishiya ce da Allah ya nuna musu ita). Idan kuka ci wannan bishiya, bayan na hana ku, to kun kasance daga cikin masu qetare iyakokin Allah”.

20 Sai Iblis ya raxa wa (Adam da Hauwa’u) magana a voye, don abin da aka voye na al’aurarsu ya bayyana a fili, don haka ya ce da su: “Ubangijinku bai hana ku cin wannan bishiya ba, sai don kada ku zama Mala’iku, ko don kar ku zama waxanda za su dauwama a cikin Aljannah”.

21 Ya rantse musu da Allah, ya ce: “Tabbas ni mai nasiha ne gare ku, a cikin abin da na nuna muku, ku aikata”.

22 Ya sauko da su daga matsayin da suke kai, ta hanyar yaudara da ruxi. Yayin da suka ci wannan bishiyar da aka hana su ci, sai al’aurarsu ta yaye, suka riqa sa ganyen bishiya, don su rufe al’aurarsu. Sai Ubangijinsu ya kira su, ya ce, : “Ashe ban hana ku cin wannan bishiya ba?!. Na gargaxe ku”, Na ce muku, : “Tabbas Shaixan maqiyinku ne, mai bayyana qiyayya gare ku?!”.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Ayoyin sun nuna duk wanda ya sava wa Ubangidansa to shi qasqantacce ne.

2 - Shaixan ya bayyana qiyayyarsa ga ‘ya’yan adam, ya yi alqawarin zai kare su daga hanya madaidaiciya, ta kowace hanya da salo.

3 - Haxarin savo, kuma shi ne sababin uqubar Allah ta duniya da lahira.

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٦٦﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٦٧﴾ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٦٨﴾ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٦٩﴾ قَالَ فِيمَا أُغْوَيْتَنِي لَأَفْعِدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٧٠﴾ ثُمَّ لَا تَجِدُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧١﴾ قَالَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٢﴾ وَيَتَذَكَّرُ لِمَنْ تَبِعَكَ مِنَ الْجِنَّةِ فَكَلَّا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمْ وَلَا تَقْرَبُوا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونُوا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٧٣﴾ فَسَوَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿١٧٤﴾ وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿١٧٥﴾ فَدَلَّهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٧٦﴾

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَعْفُفْنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
 مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا
 تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَبْنِيءَ آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ
 لِبَاسًا يُورِي سَوَاءَ تَكْمُرٍ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ
 ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَبْنِيءَ آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكَ
 الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكَ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
 لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَ تَيْهَمًا إِنَّهُ يُرِيدُكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ
 حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 ﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرْنَا
 بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْمَلُونَ
 ﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ
 وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾
 فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا
 الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

23 Annabi Adam da Hauwa'u suka ce: "Ya Ubangijinmu mun zalunci kawunanmu, da aikata abin da ka hana mu, na cin wannan bishiya, idan baka gafarta mana zunubanmu ba, ka jiqanmu da rahamarka ba, tabbas zamu kasance daga cikin masu hasara, ta hanyar tozarta rabonmu a duniya da lahira".

24 Allah ya cewa Annabi Adam da Hauwa'u da Iblis: "Ku sauka daga cikin Aljannah zuwa bayan qasa, sashenku zai zama maqiyi ga sashe. Kuna da mazauna da wuri a bayan qasa, da jin daxi a cikinta zuwa wani lokaci sananne, da wani ajali abin ambato".

25 Allah ya ce, yana magana da Hauwa'u da zurriyarsu: "A cikin wannan qasa zaku rayu, tsawon lokacin da Allah ya qaddara muku na ajalinku, kuma a cikinta ne zaku mutu, a binne ku, kuma daga qaburburanku zaku fito don tashin qiyama".

26 Ya 'ya'yan Adam, haqiqa mun sanya muku tufafi sun zama dole a kanku, don suturta al'aurarku. sannan muka sanya muku tufafi na qarin kwalliya, kuna ado da su ga mutane. Tufafin tsoron Allah – wanda shi ne kamanta abin da Allah ya yi umarni da shi, da nisantar abin da ya hana – shi ne mafi alheri daga waxannan tufafi da ake gani. Wannan abin da aka ambata na daga tufafi yana cikin ayoyin Allah, waxanda suke nuna ikonsa, ko kwa wa'azantu da ni'imar da ya yi muku, ku gode masa.

27 Ya 'ya'yan Adam, Kada Shaixan ya ruxe ku, ta hanyar qawata muku savo, na barin tufafin da

ake gani – shi ne suturta al'aura – ko barin tufafin tsoron Allah, tabbas ya yaudari iyayenku ta qawata musu cin bishiya, har qarshen abin ya zama ya fitar da su daga Aljannah, al'aurarsu ta bayyana. Haqiqa Shaixan da zurriyarsa suna ganinku, ku bakwa ganinsu, don haka wajibi ne ku kiyaye shi da zurriyarsa. Haqiqa Mun sanya Shaixanu waliyyai ga waxanda ba sa imani da Allah. Amma muminai waxanda suke aikata nagartattun ayyuka ba shi da iko a kansu. 28 Idan Mushirikai suka aikata wani abu mai matuqar muni, kamar shirka, ko xawafi ga xakin Allah tsirara da sauransu, sai su ba da uzuri da cewa, sun samu iyayensu suna aikata hakan ne, kuma Allah ne ya umarce su da yin hakan. Ya Annabi Muhammad ka yi musu raddi, ka ce da su: "Haqiqa Allah ba ya umarni da savo, sai ma dai ya hana yin sa, to ta yaya kuke da'awar hakan? Ya ku mushirikai yanzu kuna faxin abin da baku sani ba dangane da Allah saboda qarya da qire kawai?!" 29 Ya Muhammad ka cewa waxannan mushirikai: "Haqiqa Allah yana umarni da adalci, ba ya umarni da alfasha ko mummunan abu. Kuma ya yi umarni ku tsarkake ibada gaba xaya gare shi, musamman ma a masallatai, ku kira shi Shi kaxai, kuna masu tsarkake biyayya gare shi, kamar yadda ya halicce ku daga babu a farkon lamari, haka zai mayar da ku, a wani lokaci daban. Wanda yake da ikon farar halittarku, to yana da ikon dawo da ku, da tashinku". 30 Allah ya kasa mutane kashi biyu: wasu daga cikinsu ya shirye su, ya sauwaqe musu hanyoyin shiriya, ya kawar musu da duk abin da zai hana su shiriya. Wasu kuma vata daga hanyar gaskiya ya tabbata a kansu, saboda sun mayar da Shaixanu ababen qauna koma bayan Allah, suka bi su da jahilci, suna zaton sun shiriya a kan tafarki madaidaici.

❖ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Wanda ya yi kama da Annabi Adam, wajen yadda da ya yi savo, ya nemi gafara daga wannan savo, to Ubangijinsa zai zave shi, ya shiryar da shi. Wanda kuwa ya yi kama da Iblis – wato idan ya yi zunubi, ya yi taurin kai – to ba abin da zai qara samu a wajen Allah sai nisantarwa. 2 - Tufafi kala biyu ne: Akwai na zahiri da yake suturce al'aura, da na voye wanda shi ne tsoron Allah, wanda yake tare da bawa, kuma shi ne kyan zuciya da adonta. 3 - Da yawa daga cikin mataimaka Shaixan suna kira zuwa ga cire tufafin zahiri, don al'aura ta bayyana, aikata alfasha da savo su yi sauqi ga mutane. 4 - Shiriya falalar Allah ce da baiwarsa, vata kuwa daga tavarwar Allah ne ga bawa, saboda jahilcinsa da zaluncinsa, da jawo wa kansa vata.

*يَبْنِيءَ آدَمَ خَذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
 وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ
 الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ
 لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا
 بَطَّنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ
 بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ
 أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ
 ﴿٣٤﴾ يَبْنِيءَ آدَمَ إِمَائًا تَبَيَّنَ كُمْ رَسُولٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَاتِي فَمَنْ
 أَتَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾ وَالَّذِينَ كَذَبُوا
 بَآيَاتِنَا وَأَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
 خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
 بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبٌ مِمَّنْ الْكُتُبِ حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ
 رُسُلُنَا يَتَوَقَّؤْنَهُمْ قَالُوا آئِنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

31 Ya 'ya'yan Adam, ku sanya abin da zai suturce muku al'aurarku, da abin da zaku qawata tufafinku masu tsafta da shi, a wajen sallah da xawafi. Ku ci, ku sha, daga abin da kuke so na daxaxan abubuwan da Allah da ya halatta muku, kada ku qetare iyaka a cikin haka, kada ku qetare halal zuwa ga haram, haqiqa Allah baya son masu qetare iyaka. 32 Ka ce – ya kai wannan Manzo – kana mai yi wa mushirikai raddi, waxanda suke haramta abin da Allah ya halatta na tufafi, da daxaxan abubuwan ci da sauransu, ka ce da su: “Waye ya haramta muku tufafin da suke ado gare ku? Waye ya haramta muku daxaxan abubuwa na ci da sha, da sauransu, na daga abin da Allah ya arzurta ku?”. Ka ce – ya kai wannan Manzo – “Waxannan daxaxan abubuwa na muminai ne a duniya, duk da wasu sun yi tarayya da su a duniya, to tasu ce su kaxai a ranar alqiyama, kafiri ba zai yi tarayya da su a ciki ba, saboda Aljannah haramun ce ga kafirai. Irin wannan rarrabewar haka muke rarrabe ayoyi ga mutanen da suke riskar gaskiya, saboda su ne suke amfanuwa da ita”.

33 Ya kai wannan Manzo ka cewa waxannan mushirikai waxanda suke haramta abin da Allah ya haramta: “Haqiqa Allah ya haramta wa bayinsa alfasha, su ne munanan zunubai, na sarari da na voye, ya haramta dukkan savo, da qetare iyaka ga mutane, akan jininsu da dukiyoyinsu da mutuncinsu. Ya haramta muku ku haxa Allah da wani (Wato Shirka) cikin abin da babu hujja a cikinsa. Ya haramta muku magana a cikin sunayensa da ayyukansa da shari'arsa ba tare da ilimi ba. 34 Kowanne jama'a da qarni suna da lokacin ajalinsu iyakantacce, idan lokacinsu da a ka qaddara ya zo, ba za su yi jinkirin lokaci ba, komai qanqantarsa, kuma ba za su riga shi ba. 35 Ya 'ya'yan Adam idan Manzanni daga cikinku suka zo muku daga wajena, suna karanta muku abin da na saukar gareku, na daga littattafaina, to ku yi musu biyayya, ku bi abin da suka zo da shi, waxanda suke jin tsoron Allah, da kamanta umarninsa, da nisantar abubuwan da ya hana, suke gyara ayyukansu, babu tsoro a kansu ranar alqiyama, babu baqin ciki a kan abin da ya wuce su na rabon duniya. 36 Amma kafirai waxanda suke qaryata ayoyinmu, kuma ba su yi imani da su ba, saboda girman kai daga yin aiki da abin da Manzanninsu suka zo musu da shi, to waxannan yan wuta ne, kuma za su dauwama a cikinta har abada. 37 Babu wanda ya fi zalunci fiye da wanda ya qirqira wa Allah qarya, ya danganta masa abokin tarayya, ko naqasa, ko ya fahi abin da bai faha ba a kansa, ko ya qaryata ayoyinsa bayyanannu, masu shiryar wa zuwa tafarkinsa madaidaici. Masu waxannan siffofi za su samu xan rabon jin daxin duniya da a ka rubuta musu a Lauhul Mahfuz, har zuwa lokacin da Mala'ikan mutuwa da mataimakansa suka zo musu, don karvar rayukansu, sai su ce da su, cikin tozartawa gare su: “Ina Allolin da kuka kasance kuna bauta wa koma bayan Allah?. Ku kirawo su don su amfane ku”. Sai waxannan mushirikai su ce da waxannan Mala'iku: “Allolin da muke bauta wa sun tafi sun bar mu, sun vace mana, bamu san inda suke ba”. Suka tabbatar wa kawunansu su kafirai ne, sai dai wannan tabbatarwar a wannan lokacin hujja ce a kansu, kuma ba za ta yi musu amfani ba.

34 Kowanne jama'a da qarni suna da lokacin ajalinsu iyakantacce, idan lokacinsu da a ka qaddara ya zo, ba za su yi jinkirin lokaci ba, komai qanqantarsa, kuma ba za su riga shi ba. 35 Ya 'ya'yan Adam idan Manzanni daga cikinku suka zo muku daga wajena, suna karanta muku abin da na saukar gareku, na daga littattafaina, to ku yi musu biyayya, ku bi abin da suka zo da shi, waxanda suke jin tsoron Allah, da kamanta umarninsa, da nisantar abubuwan da ya hana, suke gyara ayyukansu, babu tsoro a kansu ranar alqiyama, babu baqin ciki a kan abin da ya wuce su na rabon duniya. 36 Amma kafirai waxanda suke qaryata ayoyinmu, kuma ba su yi imani da su ba, saboda girman kai daga yin aiki da abin da Manzanninsu suka zo musu da shi, to waxannan yan wuta ne, kuma za su dauwama a cikinta har abada. 37 Babu wanda ya fi zalunci fiye da wanda ya qirqira wa Allah qarya, ya danganta masa abokin tarayya, ko naqasa, ko ya fahi abin da bai faha ba a kansa, ko ya qaryata ayoyinsa bayyanannu, masu shiryar wa zuwa tafarkinsa madaidaici. Masu waxannan siffofi za su samu xan rabon jin daxin duniya da a ka rubuta musu a Lauhul Mahfuz, har zuwa lokacin da Mala'ikan mutuwa da mataimakansa suka zo musu, don karvar rayukansu, sai su ce da su, cikin tozartawa gare su: “Ina Allolin da kuka kasance kuna bauta wa koma bayan Allah?. Ku kirawo su don su amfane ku”. Sai waxannan mushirikai su ce da waxannan Mala'iku: “Allolin da muke bauta wa sun tafi sun bar mu, sun vace mana, bamu san inda suke ba”. Suka tabbatar wa kawunansu su kafirai ne, sai dai wannan tabbatarwar a wannan lokacin hujja ce a kansu, kuma ba za ta yi musu amfani ba.

* Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa: 1 - Mumini an umarce shi da girmama alamomin bautar Allah, ta hanyar suturta al'aurarsa da yin ado yayin sallah, musamman ma idan za shi masallaci. 2 - Wanda ya fassara Alqur'ani, ko ya yi fatawa, ko ya yi hukunci ba da ilimi ba, to yana cikin waxanda suke faxin magana dangane da Allah ba da ilimi ba, wanda hakan shi ne mafi girman abubuwan da aka haramta. 3 - A cikin waxannan ayoyi akwai dalili a kan cewa muminai ranar alqiyama ba sa jin tsoro, kuma ba sa baqin ciki, ko razani, ko firgita, kuma ko sun gamu da hakan, to qarshen lamarinsu shi ne aminci. 4 - Mafi zaluncin mutane shi ne wanda ya vata abin da Allah yake nufi, ta vangare biyu: vangaren lalata abin da yake nuna abin da Allah yake nufi, da vangaren nuna wa mutane Allah yana nufin abin da Allan baya nufinsa.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أَخْرِضْنَهُمْ لِأَوْلِيهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ ضَلُّوا نَفْسَهُمْ عَدَابًا ضَعُفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾ وَقَالَتْ أَوْلِيهِمْ لِأَخْرَجْنَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تَفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلْبِغَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخَيْطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

38) Mala'iku suka ce musu: “Yaku mushirikai ku shiga wuta, tare da al’ummun da suka gabace ku, a kan kafirci da vata, daga cikin aljannu da mutane. Duk lokacin da wata al’umma daga cikin waxannan al’ummu ta shiga wuta, sai ta tsinewa waxanda suka riga ta shiga wutar, har idan sun gama shiga gaba xaya, sun haxu a cikinta, sai na qarshen shiga, waxanda su ne maqasqanta mabiya su ce wa na farkon, waxanda su ne manya shugabanni: “Ya Ubangijinmu waxannan manyan su ne waxanda suka vatar da mu ga barin hanyar shiriya, ka yi musu azaba ninkin ba ninkin, saboda yadda suka qawata mana vata”. Sai Allah ya mayar musu, ya ce: “Kowanne vangare daga cikinku suna da rabo, ninkin ba ninkin na azaba, sai dai kun jahilci hakan, bakwa ganewa”.

39) Shugabanni waxanda ake bi suka cewa mabiyanu: “Ku mabiya baku da wata falala da kuka cancanta a rangwanta muku azaba da ita, abin da kuka aikata na ayyuka su ne abin lura, ba ku da wani uzuri na bin varna. Don haka ku mabiya ku xanxani azaba irin yadda muka xanxana, saboda abin da kuka kasance kuna aikata wa na kafirci da savo”.

40) Waxanda suka qaryata da ayoyinmu bayyanannu, suka yi girman kai da qin miqa wuya gare su, sun xebe dukkan qauna daga duk wani alheri, kuma idan sun mutu ba za a buxe wa ayyukansu da rayukansu qofofin sama ba, saboda kafircinsu, ba kuma za su shiga Aljannah ba har abada, sai dai in raqumi – wato dabbar da ta fi sauran dabbobi girma – ya shige ta qofar

allura, wadda ita tafi kowace qofa qanqanta. Wannan kuwa abu ne da ba zai yi wu ba, don haka abin da aka rataya da shi ma ba zai yi wu ba. Irin wannan sakamako shi ne abin da Allah yake sakawa wanda zunubansa suka yi girma. 41) Waxannan masu qaryata wa da girman kai suna da shimfixa ta wutar Jahannama, da abin lulluva a samansu, shi ma na wuta. Irin wannan sakamako shi ne wanda Allah yake saka wa waxanda suke qetare iyakokinsa, ta hanyar kafircinsu da bijirewarsu. 42) Waxanda suka yi imani da Ubangijinsu, suka yi ayyukan da za su iya nagartattu – kuma dama Allah baya xorawa wata rai sama da abin zata iya – waxannan su ne ma’abota Aljannah, za su shigeta, su zauna a cikinta har abada. 43) Yana daga cikar ni’imarsu a Aljannah, Allah yana cire abin da ke cikin zukatansu na qiyayya da qulli, yana gudanar da qoramu a qarqashinsu. Don haka suka ce, suna masu tabbatar da ni’imar da Allah ya yi musu,: “Godiya ta tabbata ga Allah, wanda ya datar da mu ga wannan aiki nagari, ya kaimu wannan matsayi, ba zamu iya datar da kanmu zuwa gare shi ba, ba don Allah ya datar da mu ba, tabbas Manzannin Ubangijinmu sun zo da gaskiya, wadda babu shakka a cikinta, sun zo da gaskiya a cikin alqawuransu na ni’ima da na azaba”. Suna cikin haka, sai mai kira ya yi kira a cikinsu, ya ce: “Wannan Aljannar ita ce wadda Manzannina suka baku labarinta a duniya, Allah ya baku ita saboda abin da kuka kasance kuna aikatawa, na ayyuka nagartattu, waxanda kuke yin su don neman yardar Allah”.

✦ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Soyayyar da take tsakanin masu qaryata ayoyin Allah a duniya zata koma qiyayya da tsinewa juna a ranar alqiyama. 2 - Rayukan Muminai za a buxe musu qofofin sama, su hau zuwa ga Allah, su yi farin ciki da kusantar Ubangijinsu, da samun yardarsa.

3 - Rayukan masu qaryata ayoyin Allah, masu bijirewa, idan sun mutu aka hau da su sama ba za a buxe musu qofofin saman ba, idan sun nemi izini, ba za a basu izinin ba. Kamar yadda a nan duniya ba su hau sama da imani da sanin Allah da qaunarsa ba, haka ma ba za su hau ba bayan mutuwa, domin sakamako yana zuwa ne irin abin da aka aikata. 4 - ‘Yan Aljannah sun tsira daga wuta da afuwar Allah, an shigar da su aljannah da rahamar Allah, sun samu masaukai, sun gaje su da ayyuka nagartattu, kuma su ma suna cikin rahamar Allah, kai! su ne mafi samun xaukar rahamar Allah.

44 ‘Yan Aljannah waxanda suke cikinta a koyaushe, sun kira ‘yan wuta, waxanda suke cikinta a koyaushe, bayan kowanne daga cikinsu ya shiga wurin da aka tanada masa, suka ce: “Haqiiqa mun samu abin da Ubangijinmu ya yi mana alqawari na Aljannah gaskiya ne, tabbatacce, an shigar da mu cikinta, shin kuma – Kafirai – kun gamu da abin Allah ya yi muku alqawari na wuta gaskiya ne kuma tabbatacce?!. Sai Kafirai suka amsa suka ce: “Mun samu abin da a ka yi mana alqawari na wuta gaskiya ne”, sai mai kira, ya roqi Allah ya kori azzalumai daga rahamarsa, don ya buxe musu qofofin rahamarsa a rayuwar duniya, amma suka bijire musu.

45 Waxannan azzalumai su ne waxanda da kansu suke bijire wa tafarkin Allah, kuma suke xora wasu a kan bijire masa, kuma suke fatan hanyar gaskiya ta zama karkatacciya, don kada mutane su bi ta, su kuma dangane da lahira kafirai ne, ba masu shiri ne domin ta ba.

46 Tsakanin waxannan vangarori biyu, ‘yan aljannah da ‘yan wuta akwai shamaki mai tudu, wanda ake kira “A’arafi”. A kan wannan shamaki mai tudu akwai wasu mazaje, da ayyukansu nagari da munana suka yi daidai, sun san ‘yan Aljannah da alamominsu, kamar farin fuska, kuma sun san ‘yan wuta da alamominsu, kamar baqar fuska. Waxannan mazaje suka kira ‘yan Aljannah, cikin girmamawa suka ce musu: “Aminci ya tabbata a gare ku”. A lokacin ‘yan Ajannar ma ba su shiga ba, suna dai fatan shiga Aljannar da rahamar Allah.

47 Idan aka juyar da ganin waxannan ‘yan tudun A’arafi zuwa ga ‘yan wuta, suka ga abin da suke ciki na azaba mai tsanani, sai su roqi Allah su ce: “Ya Ubangijinmu kada ka sanya mu cikin mutanen da suka zalunci kansu da kafirci da haxa wani da kai (Wato Shirka). 48 Ma’abota tudun A’arafi suka kira wasu mazaje kafirai daga cikin ‘yan wuta, waxanda sun gane su da alamominsu, kamar baqin fuskarsu, da korayen idanuwansu, suka ce da su: “Taron mazajenku da dukiyoyinku ba zai amfane ku ba, haka ma bijirewar da kuka yi wa gaskiya saboda girman kai da isa, ba za ta amfane ku ba”. 49 Allah ya ce, yana mai tozarta kafirai: “Waxannan su ne waxanda kuka yi rantsuwa Allah ba zai shafe su da rahamarsa ba?!”. Sai Allah ya ce wa Muminai: “Ya ku muminai ku shiga Aljannah, babu tsoro a kanku cikin abin da kuke fuskanta, kuma ba za ku yi baqin ciki ba, a kan abin da ya wuce ku na rabon duniya, saboda abin da kuka gamu da shi na ni’ima madauwamiya”. 50 ‘Yan wuta suka kira ‘yan Aljannah, suna neman wani abu a wurinsu, suka ce: “Ku yalwata mana, ku kwararo mana ruwa, ya ku ‘yan Aljannah, ko kuma ku bamu daga abin da Allah ya arzurta ku da shi, na abinci”. Sai ‘yan Aljannah suka ce musu: “Haqiiqa Allah ya haramta su ga kafirai, saboda kafircinsu, don haka mu ba zamu baku abin da Allah ya haramta muku shi ba”.

51 Waxannan kafirai su ne waxanda suka sanya addininsu abin izgili da wasa, rayuwar duniya ta ruxe su da adonta da qawarta, a ranar alqiyama Allah zai qyale su, ya bar su suna xanxanar azaba, kamar yadda suka manta da haxuwa da shi a ranar alqiyama, ba su yi aiki don hakan ba, ba su yi mata shiri ba, saboda jayayyarsu da hujjojin Allah da dalilansa, da inkarinsu gare ta, duk da sun san alqiyama gaskiya ce”.

Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa: 1 - Rashin imani da cewa za a tashi bayan mutuwa sababi ne kai tsaye na fuskantar sha’awa da aikata ta. 2 - Ranar alqiyama, mutane za su tabbatar da alqawarin da Allah ya yi wa masu biyayya, da alqawarin azaba da ya yi wa kafirai. 3 - Ranar alqiyama mutane vangare biyu ne: Wani vangare a cikin Aljannah. Wani vangare kuma a cikin wuta, a tsakaninsu da wasu vangare a wani wuri a tsakiya, saboda kyawawan ayyukansu da munana sun yi daidai, amma makomarsu Aljannah ce. 4 - Waxanda suka mallaki dukiya da matsayi da yawan mabiya su sani, wannan duka ba zai wadatar musu da komai a wajen Allah ba, kuma ba zai tseratar da su daga azabar Allah ba.

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَيَبْهَمَانِمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْنَا لَمْ يَدْخُلُوها وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ * وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا لَا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا أَنْتُمْ تُخْزَوْنَ ﴿٤٩﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَعَالَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا قَالِیَوْمَ نَنسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ یَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآیَاتِنَا یَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عَلَيْهِمْ هُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ
يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُعْشَىٰ لَيْلَ النَّهَارِ
يَطْلُبُهُ حَشِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾
أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾
وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا
إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ
الرِّيْحَ بِشَرَابٍ مِّنْ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَاهُ إِلَيْنَا فَخَرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ
الْثَمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

52) Haqiqa mun zo musu da wannan Alqur'ani, wanda yake littafi ne saukakke ga Annabi Muhammad (S.A.W), kuma haqiqa mun bayyana shi a bisa ilimi, kuma shi alqur'ani mai shiryar wa ne zuwa ga hanyar shiriya da gaskiya, sannan mun zo da shi ne don rahama gare su, saboda abin da yake cikinsa na alherin duniya da na lahira.

53) Ba komai waxannan kafirai suke jira ba, face faruwar abin da a ka basu labarinsa na azaba mai tsanani, wanda shi ne qarshen lamarinsu a lahira. Ranar da abin da aka ba su labari ya zo, da abin da a ka ba mumina labari na lada ya zo, sai waxanda suka manta da Alqur'ani a duniya, ba su yi aiki da abin da ya zo a cikinsa ba, su ce,: “Haqiqa Manzannin Ubangijinmu sun zo da gaskiyar da babu shakka a cikinta, kuma ba shakka daga wajen Allah take, ina ma muna da waxanda za su yi mana tsani, su cece mu a wajen Allah, ya yafe mana wannan azaba, ko kuma mu koma rayuwar duniya don mu yi ayyuka nagari da zamu tsira da su, a maimakon abin da muke aikata wa na munanan ayyuka. Waxannan kafirai sun yi hasarar rayukansu, ta hanyar kai kansu zuwa ga halaka, saboda kafircinsu, kuma abin da suke aikata wa sun vuya daga gare su, ba su amfane su ba.

54) Ya ku mutane, haqiqa Ubangijinku Shi ne wanda ya halicci sammai da qassai, ba tare da ya gani a wurin wani ba, a cikin kwanaki shida, sannan ya xaukaka (S.W.T) a kan Al'arshi, xaukakar da ta dace da girmansa, ba mu san yadda take ba. Yana tafiyar da duhun dare da

hasken rana, ya tafiyar da hasken rana da duhun dare, kowanne daga cikinsu – dare da hasken rana – yana neman xan uwansa da gaggawa, ta yadda baya makara wajen zuwa masa, idan wannan ya tafi, sai wannan ya zo. Allah ya halicci rana, ya halicci wata, ya halicci taurari horarru shiryayyu. Ku saurara! Halitta gaba xaya ta Allah ce, ko akwai wani mai halitta wanda ba shi ba?!. Haka ma lamari nasa ne gaba xaya, Shi kaxai. Alherinsa da kyautatawarsa sun girmama, Shi ne ya siffatu da siffofin girma da cika, Ubangijin talikai.

55) Ya ku mumina ku roqi Ubangijinku cikin cikakken qanqan da kai da tawali'u a voye, kuna tsarkake addu'arku, ba tare da riya ko haxa Allah da wani ba (Shirka) a wajen addu'a, haqiqa Allah baya son masu qetare iyakokinsa wajen addu'a. Yana daga cikin qetare iyaka mafi girma a cikin addu'a, kiran wani tare da Allah, kamar yadda mushirikai suke aikatawa.

56) Kada ku yi varna a bayan qasa, ta hanyar aikata savo, bayan Allah ya gyarata da aiko da Manzanni, ya rayata da yi masa biyayya shi kaxai, ku roqi Allah shi kaxai, kuna jin tsoron uqubarsa, kuna kuma jiran ladansa. Haqiqa rahamar Allah tana kusa da masu kyautatawa, don haka ku zama daga cikinsu.

57) Allah (S.W.T) Shi ne wanda yake aiko iska, tana bushara da ruwan sama. Idan iska ta xauko hadari mai cike da ruwa, sai mu kora wannan hadarin zuwa ga wani gari da yake da fari, Mu saukar da ruwan a wannan gari, sai mu fitar da dukkan 'ya'yan itace da wannan ruwa, to kamar yadda muke fitar da 'ya'yan itace a wannan kama xin, haka muke fitar da matattu daga cikin qaburburansu a raye. Kuma mun aikata hakan ne don fatan – ya ku mutane – ku tuna ikon Allah da kyakkyawan aikinsa, kuma ku sani shi mai iko ne a kan raya matattu.

◆ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Alqur'ani mai girma littafin shiriya ne, a cikinsa akwai bayanin dukkan abin da mutane suke buqata, saboda rahamar Allah, da shiryar da wanda ya fuskance shi. 2 - Allah ya halicci sammai da qassai a kwanaki shida, saboda wata hikima da yake nufi, da ya ga dama, da sai ya ce: “Kasance”, kuma da sai ta kasance xin. 3 - Ya wajaba a kan mumini ya roqi Allah da dukkan qanqan da kai, da tsoronsa, har zuwa lokacin da zai amsa masa da falalarsa. 4 - An hana kowace irin varna a bayan qasa.

58 Qasa mai kyau tana fitar da tsirranta fitarwa mai kyau da izinin Allah, to haka ma mumini yake jin wa'azi ya amfanu da shi, sai aiki mai kyau ya fita daga wajensa. Qasa mai kanwa, mai gishiri, ba ta fitar da tsirranta sai da qyar, kuma babu wani alheri a cikinsu. Haka ma kafiri baya amfanuwa da wa'azi, don haka baya fitar da aiki nagari, da zai amfanu da shi. Kamar yadda wannan bayani yake kala-kala haka muke ba da hujjoji kala-kala don tabbatar da gaskiya, ga mutanen da suke gode wa ni'imomin Allah, waxanda ba sa kafirce musu, kuma suna bin Ubangijinsu. 59 Haqqa mun aika Annabi Nuhu a matsayin Manzo zuwa ga mutanensa, yana kiransu zuwa ga kaxaita Allah (Tauhidi) da barin bautawa wanin Allah. Ya ce da su: "Ya ku mutane ku bauta wa Allah Shi kaxai, ba ku da wani abin bauta wa da gaskiya, wanda ba shi ba, haqqa ni ina ji muku tsoron azabar rana mai girma, idan kuka zarce a kan kafirci". 60 Sai shugabannin mutanensa da manyansu suka ce masa: "Ya Nuhu mu fa muna ganin, ka yi nisa da gaskiya". 61 Sai Annabi Nuhu ya cewa manyan mutanensa: "Ni, ba vatacce ba ne, kamar yadda kuke riyawa, domin dai ni ina a kan shiriya ne daga Ubangijina. kuma ni Manzo ne zuwa gare ku, daga Allah Ubangijina Ubangijinku, Ubangijin talikai gaba xaya". 62 "Ina isar muku da abin da Allah ya aiko ni da shi zuwa gare ku, na daga cikin abin da ya yi wahayin shi gareni, haka nan ina nufinku da alheri, ta hanyar kwaxaitar da ku kamanta umarnin Allah, da abin da zai biyo bayansa na lada, da tsoratar da ku aikata abubuwan da ya hana, da abin da zai biyo bayansu na uquba, kuma na san abin da baku sani ba, dangane da Allah (S.W.T), ya sanar da ni shi ta hanyar wahayi".

63 "Yanzu kuna mamaki don wahayi da wa'azi ya zo muku daga Ubangijinku, a kan harshen wani mutum daga cikinku, wanda kun san shi?. Ya tashi a cikinku, ba maqaryaci ba ne, ba vatacce ba ne, kuma ba wani jinsi ba ne daban, ya zo muku don ya tsoratar da ku azabar Allah, yayin da kuka qaryata kuka sava, don ku ji tsoron Allah, ta hanyar kamanta umarninsa da barin abubuwan da ya hana, da fatan a yi muku rahama in kun yi imani".

64 Sai mutanensa suka qaryata shi, ba su yi imani da shi ba, suka ci gaba da kafircinsu, sai ya yi addu'a Allah ya halakar da su. Shi kuma muka kuvutar da shi, da muminan da suke tare da shi a cikin jirgin ruwa, daga nutsewa, muka halakar da waxanda suka qaryata da ayoyinmu, da waxanda suka ci gaba da qaryatawar su, ta hanyar nutsar da su a cikin ruwan xufana, wanda muka saukar musu da shi, don yi musu uquba. Haqqa zukatansu sun kasance makafi daga gaskiya. 65 Mun aika wa qabilar Adawa Manzo daga cikinsu, shi ne Annabi Hudu (S.A.W), ya ce,: "Ya Mutanena ku bauta wa Allah shi kaxai, baku da wani abin bauta da gaskiya, wanda ba shi ba. Yanzu ba zaku ji tsoronsa ba, ta hanyar kamanta umarninsa da nisantar abubuwan da ya hana, don kuvuta daga azabarsa ba?!".

66 Sai Manya da shugabanni daga cikin mutanensa, waxanda suka kafirce wa Allah, suka qaryata Manzonsa, suka ce,: "Kai Hudu mu fa mun sani, kana da qarancin hankali da rashin nutsuwa, a yayin da kake kiranmu zuwa ga bauta wa Allah shi kaxai, da barin bauta wa gumaka, kuma mu mun qudurce, ba ma shakka kai kana cikin maqaryata, cikin da'awarka cewa kai Manzo ne". 67 Sai Annabi Hudu ya cewa mutanensa, yana mai musu raddi: "Ya Mutanena ba qarancin hankali da rashin nutsuwa a tare da ni, ni Manzo ne daga Ubangijin talikai.

✳️ **Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:** 1 - Misalin qasa mai kyau kamar misalin zukata ne masu kyau, yayin da wahayi ya sauka a gare su, wanda shi ne jigon rayuwarsu, kamar yadda ruwa yake jigon rayuwa. Saboda zukata masu kyau yayin da wahayi ya zo musu, suna karvar sa, su san shi, su fitar da tsirrai gwargwadon kyan su, da kyan asalinsu, savanin zukata marasa kyau. 2 - Annabawa da Manzanni suna tausaya wa mutane fiye da yadda iyayensu maza da mata suke tausaya musu. 3 - Yana daga cikin sunnar Allah aiko kowane Manzo daga cikin mutanensa da kuma yarensu, saboda haxa kan zukatan da ba su gurvata ba, kuma don sauwaqe wa mutane fahimtar abin da Manzannin suka zo da shi. 4 - Yana daga cikin mafi girman wauta fuskantar gaskiya da jayayya da qin karwa, da yi wa malamai da masu nasiha girman kai, da miqa zuciya ga duk wani Shaixani fitinanne.

وَالْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ وَيَادُّنَ رَبَّهُ وَالَّذِي خَبثَ لَا يَخْرُجُ
إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نَضْرُفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ٥٨
لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ٥٩
قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٦٠ قَالَ لِقَوْمِ
لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ٦١
أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ٦٢ أَوْعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
٦٣ فَكَذَّبُوهُ فَأَجْحَيْتَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ٦٤ وَإِلَى
عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ لِقَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ
غَيْرُهُ وَأَفَلَا تَتَّقُونَ ٦٥ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٦٦
قَالَ لِقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ٦٧

أَبْلَغُكُمْ رَسُولًا لِيَمُنَّ اللَّهُ بِمَا نَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْكِتَابَ فَقُلِ مَا كُنَّا نَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ وَإِنَّا كُنَّا لَعِيشِيَّةً أَوْ عَجِيبِينَ ۖ
 جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۖ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءً مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً ۖ فَادْكُرُوا لِآيَةِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۖ
 ٦٨ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَآتِنَا مَا وَعَدْنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ
 قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَضْبٌ ۖ
 أَتَجِدُ لُنُورِي فِي سَّمَاءٍ سَمِيئَتْ مَوْهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
 مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَعَكُمْ مِّنَ
 الْمُنْتَظِرِينَ ۖ ٦٩ فَانجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا
 وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ
 ٧٠ وَإِلَىٰ شَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ
 مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ
 هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
 اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ۖ ٧١

68 “Ina isar muku abin da Allah ya umarce ni da isarwa gare ku, na kaxaita shi da bin shari’arsa, kuma ni mai nasiha ne amintacce gare ku cikin abin da a ka umarce ni da isar da shi, ba zan qara, ba zan rage ba”.

69 “Yanzu kuna mamaki saboda tunatarwa ta zo muku daga harshen wani mutum daga jinsinku, ba daga jinsin Mala’iku ko aljannu ba, don ya gargaxe ku?! Ku yaba wa Ubangijinku, ku gode masa a kan tabbatar da ku da ya yi a bayan qasa, ya sanya ku kuka maye gurbin mutanen Annabi Nuhu, waxanda Allah ya halakar da su, saboda kafircinsu. Ku gode wa Allah da keve ku da ya yi da girman jiki da qarfi da tsananin damqa, ku tuna ni’imar Allah mai yalwa a gareku, don ku rabauta da abin da kuke nema, ku tsira daga abin tsoro”.

70 Sai mutanensa suka ce da shi: “Ya kai Hudu ka zo ne, don ka umarce mu da bauta wa Allah Shi kaxai, kuma don mu bar abin da iyayenmu suke bautawa?!. To ka zo mana da abin da kake mana alqawarinsa na azaba in kai mai gaskiya ne cikin abin da kake da’awa”.

71 Sai Annabi Hudu ya mayar musu da amsa, ya ce da su: “Azabar Allah da fushinsa sun tabbata a kanku, tabbas za su faru a kanku, babu makawa, kuna jayayya da ni a kan gumakan, da ku da iyayenku kuka sa musu suna, waxanda ba su da wani tabbas? Kuma Allah bai saukar da wata hujja da zaku kafa hujja da ita a kan abin da kuke kira musu na Allantaka ba. Ku jira abin da kuka

nemi a gaggauta muku shi na azaba, ni ma ina tare da ku cikin masu jira, kuma tabbas zai faru ba makawa”.

72 Sai muka kuvutar da Annabi Hudu (A.S) da muminan da suke tare da shi da rahamarmu, muka tunvuke su, muka halakar da waxanda suka qaryata ayoyinmu, don ba su kasance mumina ba, sun kasance masu qaryata wa, don haka suka cancanci azaba.

73 Mun aika wa qabilar Samudu xan uwansu Annabi Salihu, yana kiransu zuwa ga kaxaita Allah da bauta masa. Annabi Salihu ya ce da su: “Ya mutane na, ku bauta wa Allah Shi kaxai, baku da wani abin bauta, wanda ya cancanta ba shi ba. Aya bayyananniya da take nuna gaskiyar abin da na zo da shi ta zo muku, ita ce Taguwa da ta fito daga dutse, tana da lokacin shan ruwanta, kuma kuna da lokacin shan ku sananne, ku qyale ta, ta ci daga qasar Allah, babu wahalarta a kanku, don haka kada ku cutar da ita, sai azaba mai tsanani ta same ku, idan kun cutar da ita”.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Ya kamata a yi ado da haquri a wajen kira zuwa ga Allah, don koyi da Annabawa amincin Allah ya tabbata a gare su.

2 - Mafi cancantar abin da ya kamata a gabatar a wajen da’awa zuwa ga Allah, shi ne kira zuwa ga bauta wa Allah shi kaxai, ba shi da abokin tarayya, da watsar da haxa shi da wani (Wato Shirka).

3 - Ruxuwa da qarfin maqami da na jiki yana kawar da ma’abotansu daga amsa wa umarnin Allah da qin barin abubuwan da ya hana.

4 - Annabi yana zama daga jinsin mutanensa, sai dai yana fin su kyakkyawan dangane, da matsayi, da dangi, da kyawawan halaye.

5 - Annabawa da magadansu suna fuskantar wawaye da haquri, suna kawar da kai daga munanan maganganunsu, sannan suna yin afuwa da rangwame da gafara ga wanda ya yi musu wauta.

74 “Ku tuna ni’imar Allah gareku, yayin da kuka maye gurbin Adawa, Ya saukar da ku a qasarku, kuna jin daxi, kuna samun abin da kuke nema, bayan an halakar da Adawa, saboda zarcewarsu cikin kafirci da qaryatawarsu, kuna gina manya-manyan fadoji a cikin kwari a bayan qasa, kuna yanka duwatsu don ku yi gidajenku. Ku tuna ni’imomin Allah gareku, don ku gode masa a kansu, ku bar aikata varna a bayan qasa, ta hanyar barin kafirce wa Allah da barin savonsa”.

75 Sai shugabanni da jagorori cikin waxanda suka yi girman kai daga mutanensa suka cewa waxanda suka raina daga mumina: “Yanzu ku, har kun san Salihu Manzo ne daga Allah na gaskiya?” Sai waxannan Muminai masu rauni suka ba su amsa, suka ce musu,: “Mu, mun yi imani da abin da aka aiko Salihu da shi, mun gasgata, mun yarda, mun miqa wuya, kuma zamu yi aiki da shari’arsa”.

76 Sai masu ji da girma daga mutanensa suka ce,: “Mu kuma, mun kafirce wa abin da kuka yi imani da shi, ku mumina, ba zamu yi imani da shi ba, ba zamu yi aiki da shari’arsa ba”.

77 Sai suka soke Taguwar da ya hana su, suka cutar da ita, suna masu girman kai ga kamanta umarnin Allah, suka ce - suna izgili kuma suna ganin abin da Annabi Salihu ya tsoratar da su ba zai tava faruwa ba -: “Ya kai Salihu, ka zo mana da abin da ka tsoratar da mu da shi na azaba mai raxaxi, in kai kana cikin Manzannin Allah na gaskiya”.

78 Sai abin da kafirai suka nemi a gaggauta musu shi na azaba ya zo musu, girgiza mai tsanani ta kama su, suka wayi gari a kwance, fuskokinsu da gwiwowsu sun haxu da qasa, ba wanda ya tsira daga cikinsu daga halaka.

79 Sai Annabi Salihu ya kawar da kai daga mutanensa, bayan ya yanke qauna daga amsawarsu, ya ce da su: “Yaku mutanena, haqiqua na isar muku abin da Allah ya umarce ni in isar gare ku, na yi muku nasiha, ina mai kwaxaitar da ku, da tsoratar da ku, sai dai ku ba kwa son masu nasiha, masu kwaxayin shiryar da ku zuwa ga alheri da nisantar da ku daga sharri”.

80 Ka ambaci Annabi Lux, yayin da yake wa mutanensa inkari, ya ce: “A she kuna aikata mummunan aiki, maras kyau, shi ne zakkewa maza?!. Wannan aikin da kuka qirqiro, ba wanda ya riga ku aikata shi daga cikin mutane”.

81 Tabbas kuna zuwa wurin maza don biyan buqatarku, kuna barin matan da a ka halitta muku don biyan sha’awar, baku bi hankali ko dalili ko yanayin halitta a cikin wannan aikin naku ba, kawai ku mutane ne masu qetare iyakokin Allah, ta hanyar fitarku daga halin daidaituwa a xabi’ar mutane, da karkacewarku daga abin da hankula lafiyayyu da halin da aka halicci mutane a kai suke nunawa”.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Mafi yawanci a kan samu girman kai ne, daga yawan dukiya da matsayi. Amma qarancin dukiya da matsayi ya kan sa imani da gasgatawa da jayuwuwa a mafi yawancin lokaci.

2 - Halaccin yin gini dogo, kamar fada da makamancinta, saboda yana cikin alamun ni’ima yin kyakkyawan gini tare da gode wa wanda ya bada ni’imar.

3 - Mafi yawanci a cikin da’awar Annabawa raunana da talakawa ne suke gaggawar sauraron kalmar gaskiyar da suka zo da ita, amma shugabanni da jagorori sai su yi tawaye, suna nuna girman kai ga kalmar gaskiyar.

4 - Azabar Allah zata iya game dukkan al’umma idan varna ta yi yawa, a ka rasa masu hanawa.

وَأذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَتَّحِثُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَأذْكُرُوا آيَةَ اللَّهِ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا مِنَ الْأَمْنِ مِنْهُمْ أَنْتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصَلِّحُ اتِّبَاعًا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَلْقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ التَّصْحِيحَ ﴿٧٩﴾ وَلَوْ طَإِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَجِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ الْنِسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَانجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ وَكَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرَ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّي إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾ وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنۢ ءَامَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَشَرْتُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ ءَامَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

82) Ba abin da mutanensa masu aikata wannan alfasha suka amsa da shi, yayin da ya yi musu inkari, face sun ce masa – suna masu bijirewa gaskiya -: “Ku fitar da Luxu da iyalansa daga garinku, su mutane ne masu tsarkaka daga waxannan ayyukan namu, don haka bai dace mu bar su a cikinmu ba”.

83) Sai muka kuvutar da shi da iyalansa, ta inda muka umarce su da su fita da daddare daga cikin garin, wanda azaba zata afka masa, amma ban da matarsa, ita ta kasance tare da waxanda suka zauna tare da mutanensu, sai abin da ya same su na azaba, ya same ta.

84) Muka yi musu ruwa mai girma, ta inda muka jefe su da duwatsu na tavo, muka juya garin, muka sanya samansa ya zama qasansa. Ka lura – Ya kai wannan Manzo – yaya qarshen mutanen Annabi luxu masu laifi ya kasance?. Qarshensu ya kasance halaka da wulaqanci madauwami.

85) Mun aika wa qabilar Madyana xan uwansu Annabi Shu'aibu (A.S). ya ce da su: “Ya ku mutanena ku bauta wa Allah shi kaxai, baku da wani abin bauta, da ya cancanci bauta wanda ba shi ba. Haqiqa hujja bayyananniya ta zo muku daga Allah, wadda take bayyana gaskiyar abin da na zo da shi daga Ubangijina, ku ba wa mutane haqqoqinsu, ta hanyar cika ma'auni da sikeli, kada ku tauye mutane ta hanyar voye aibin haja, da korar su, ko yaudarar masu hajar, kada ku yi varna a bayan qasa da kafirci da aikata savo bayan gyaruwarta, da aiko Annabawa gabaninku. Wannan abin da aka ambata alheri ne kuma shi

ne mafi amfani gareku, in dai ku muminai ne, saboda abin da yake cikinsa na barin savo, da nisantar abin da Allah ya hana, da kuma abin da yake cikinsa na kusanci zuwa ga Allah da aikata abin da ya umarni da shi”.

86) Kada ku zauna a hanya kuna tsoratar da wanxanda suka biyo hanyar daga cikin mutane, don ku qwace musu dukiyoyinsu, ku kange wanda ya yi nufin shiriya daga addinin Allah, kuna son hanyar Allah ta zama karkatacciya, don kada mutane su bita. Ku tuna ni'imar Allah gareku, don ku gode masa a kanta, haqiqa kun kasance ‘yan kaxan, Allah ya yawaita ku, ku lura yaya qarshen mavarnata a gabaninku ya kasance a bayan qasa, qarshensu halaka ne da lalacewa.

87) Idan wasu jama'a daga cikinku sun yi imani da abin da na zo da shi, daga wajen Ubangijina, wasu jama'ar kuma ba su yi imani da hakan ba, to ku jira – ya ku masu qaryata wa – abin da Allah zai rarrabe tsakaninmu da ku da shi, Allah Shi ne mafi alherin masu rarrabewa, kuma mafi adalcin wanda ya yi hukunci”.

✿ Kaxan Daga Abin Da Waxannan Ayoyi Suke Koyarwa:

1 - Luwaxi alfasha ce da take nuna juyewar xabi'a, don haka sai ya dace uqubarsu ta zama irin aikinsu, Allah ya juyar da garinsu.

2 - Kiran Annabawa gaba xayansu – har Annabi Shu'aib – ya ginu ne a kan asali guda biyu: Na farko girmama lamarin Allah, wanda ya haxa da tabbatar da kaxaitakar Allah da gasgata Annabawa. Na biyu: Tausayin halittar Allah, wanda ya haxa da barin tauye ma'auni da barin varna da dukkan nau'ikan cutarwa.

3 - Varna a bayan qasa bayan gyara ta, babban laifi ne ga rayuwar mutane da mutuntakarsu, saboda gyaruwar qasa da aqida da halaye alheri ne ga al'umma, vata qasa kuwa qetare iyaka ne a kan mutane.

4 - Daga cikin manya-manyan zunubai, mafi tsanani da muni shi ne xaukan abin da bai halatta a xauke shi ba a shari'a, na daga dukiya, ta hanyar qarfi da tilastawa, saboda qwace ne, zalunci ne, yaxa mummunan abu ne, da aiki da shi, da dauwama a kai da tabbatar da varna.